

Behandeling en monitoring

De behandeling van virale hepatitis bij
opiaatafhankelijke patienten:
knelpunten en nieuwe kansen

D.M. Hotho

Arts-assistent in opleiding tot MDL-arts

Erasmus MC Rotterdam

Disclosure belangen spreker

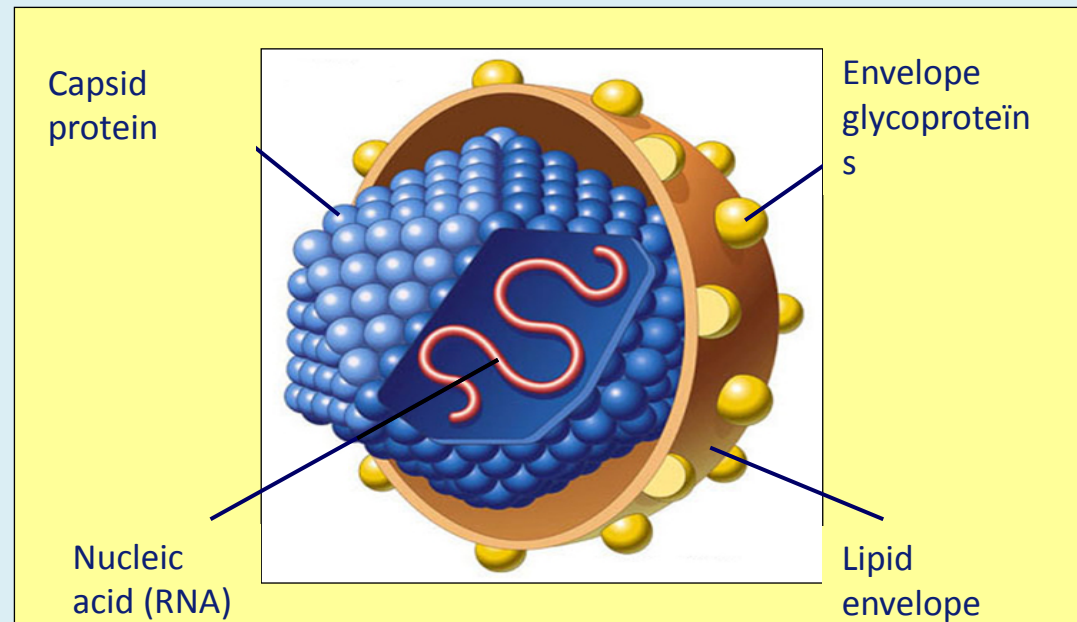
(potentiële) belangenverstrengeling	Zie hieronder
Voor bijeenkomst mogelijk relevante relaties met bedrijven	Bedrijfsnamen
• Sponsoring of onderzoeksgeld voor Project Actief Testen!	• Merck Sharp & Dohme MSD

Inhoud presentatie

- Achtergrond
- Project Actief Testen! Rotterdam
- Knelpunten opstarten behandeling
- Knelpunten tijdens behandeling
- Nieuwe behandeling → kansen?

Hepatitis C virus

- Ontdekt in 1989
- Klein enkele streng RNA virus, flavivirus
- Snelle virale replicatie (10^{12})

Epidemiologie & etiologie

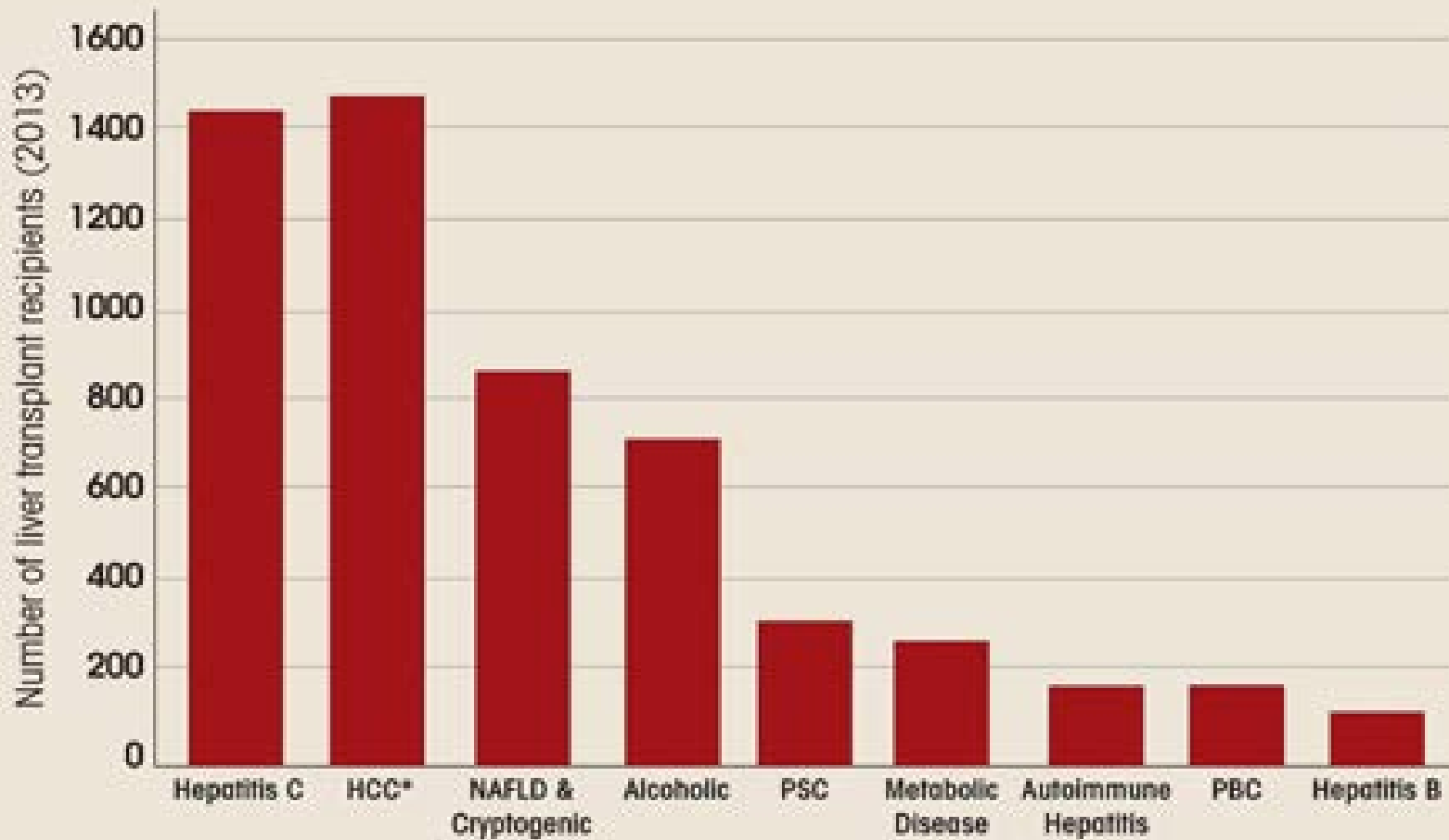
- Wereldwijd > 170 miljoen geïnfecteerden
- 600.000 doden per jaar wereldwijd
- Prevalentie Europa: 0,1 tot 6% (gemiddeld 1%)
- Intraveneus druggebruik
- Bloedproducten voor 1992
- Prikaccident, tattooages, verticale transmissie (~4%), sexuele transmissie (< 1%)

HCV bestrijden?

- Nederland: prevalentie: 0.1-0.4%
- Europa en VS: belangrijkste indicatie levertransplantatie
- Verminderde kwaliteit van leven
- (Indirect) verlies van productiviteit
- Infectierisico anderen

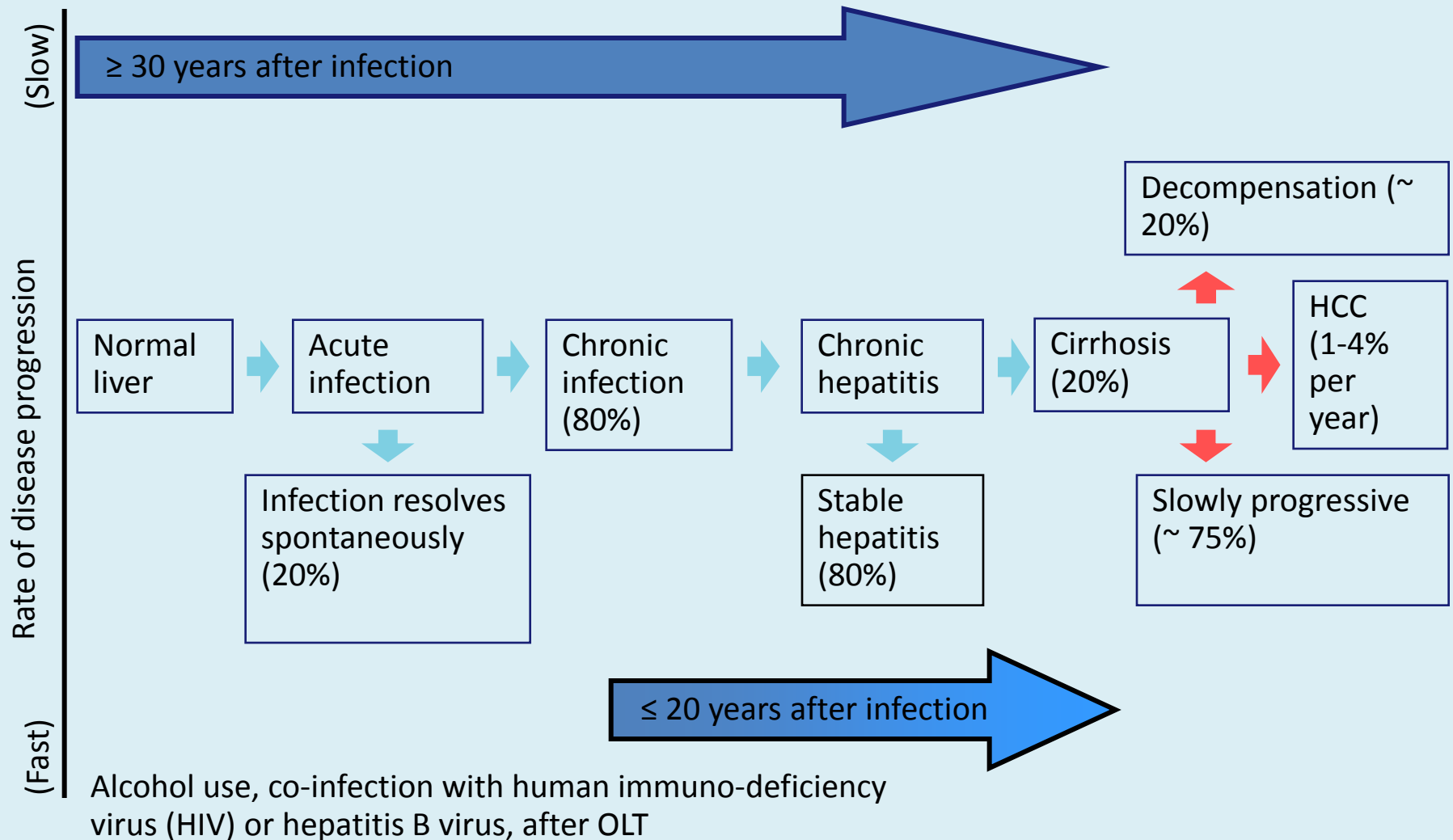
Levertransplantatie

US Organ procurement and transplantation network, 2013

Chronische hepatitis C virusinfectie (HCV)

Natuurlijk beloop

Focus op opiaatafhankelijken: waarom?

- HCV verschuift meer en meer naar opiaatafhankelijken / people who inject drugs (PWID)

McDonald et al, J of Hepatology September 2014:

- HCV behandeling 2010 vs 2001, Scottisch HCV Clinical Database, N=3895:
- Nationale toename van antivirale behandeling PEG-IFN/RBV:
- 2001-2002: N=237 → 2009-2010: N=1560
- Meer people who inject drugs (PWID): OR: 1.08 behandeld;
minder mensen met cirrhose: OR: 0.84 behandeld;
meer SVR: 44→57%

Focus op opiaatafhankelijken: waarom?

- HCV verschuift meer en meer naar opiaatafhankelijken / people who inject drugs (PWID)
- Preventie: behandeling is beste strategie
- Prevalentie & consequenties dalen alleen door behandeling
- Groepeffect: behandelen doet behandelen
- Behandeling met peginterferon/ribavirine: kosteneffectief in PWID → en nu?

2007: Project Actief Testen! Rotterdam

- 600.000 – 1.000.000 inwoners
- Druggebruikers: ± 2700 problematisch heroine & cocaine
- Injecterend druggebruik neemt af; 40% - 10%
- Sputomruilprogramma sinds 1987.
- Heroinepost sinds enkele jaren.

Interventies:

- TBC screening, training infectieziekten voor medewerkers, vaccinatiecampagne hepatitis B, SOA-kliniek, outbreak management, prikaccidentensprekkuur

→ Project “Actief Testen”; 2007-2008

Project “Active Testing!” zo min mogelijk barrières

‘Eigen’ verpleegkundige neemt de leiding

- Test & counseling (HCV, HBV vaccinatie, HIV)
- Resultaat bespreken
- Motiveren, onderwijzen
- Vergezellen naar ziekenhuisafspraken
- Dagelijks leven ondersteunen; behuizing, dag-activiteit, financiën, druggebruik
- Therapietrouw aan peginterferon & ribavirine
- Bijwerkingen

Ziekenhuis:

- 1^e bezoek: arts, bloedonderzoek, echo en fibroscan
- Arts op locatie
- Promotie-onderzoek

GGD Rotterdam

- Initiatief & samenwerking, projectmanagement
- Training van zorgverleners
- Ontwikkelen van protocollen en registratie
- Subsidie, financiering arts op locatie
- Helpdesk, structurele implementatie
- Evaluatie & onderzoek

Effectiviteit: gestandaardiseerde registratie (VPK), testresultaten, projectlocaties → bereik

Proces: kwalitatieve interviews: deelnemers, VPK & artsen, management in projectgroep

MSD

- Medicatie
- Hepazorg → levering medicatie, instructies / training medicatie
- Financiering arts-onderzoeker

Test en registratieformulier: N=255

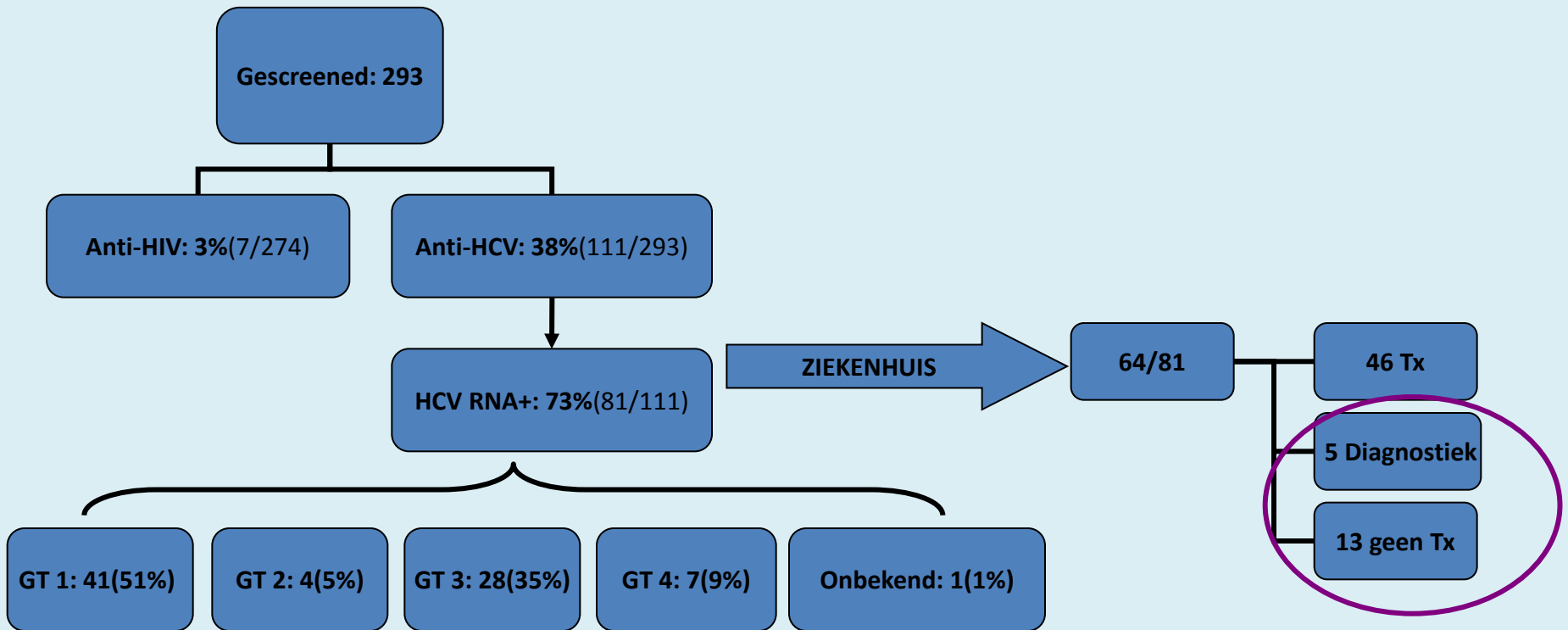
HCV RNA pos: N=73 (29%)

	Instellingen	anti HCV neg	anti HCV pos	HCV RNA pos
1.	Opiaatsubstitutie 2 locaties	129 (58%)	94 (42%)	69 (31%)
2.	Daklozenzorg Rotterdam 2 locaties	22 (92%)	2 (8%)	2 (8%)
3.	Daklozenzorg 3 locaties	4 (57%)	3 (43%)	2 (29%)
	Total	155 (61%)	99 (39%)	73 (29%)

Oorzaken succes / falen testen

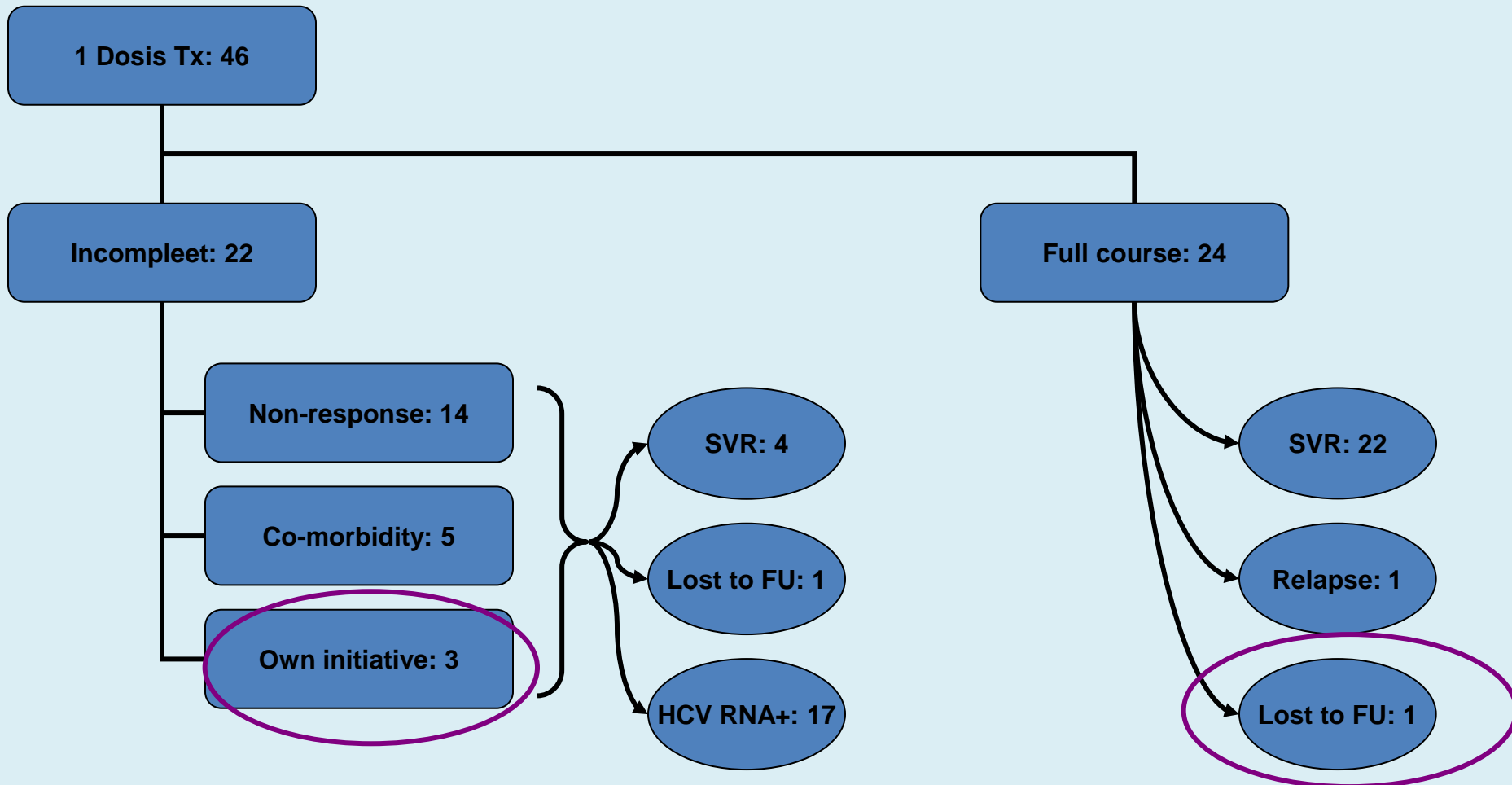
1.	Opiaatsubstitutie 2 klinieken	• VPK → centrale rol in zorg, brede zorg• Vaste afspraken met patienten gebruikelijk• Spreekkamer aanwezig• Alle patienten targetgroep: voormalig SU
2.	Daklozenzorg 2 locaties	• VPK werken op zaal, geen vaste afspraken• Geen spreekkamer• Bredere doelgroep• Structurele problemen in financiering
3.	Daklozenzorg 3 locaties	• Nurses new in team of social workers.• Basale medische zorg (i.e. diabetes, obesitas, wondzorg) niet rond.• Weerstand onder staf• Bredere doelgroep

Screening en verwijzing van HCV geïnfekteerden

HCV, hepatitis C; GT: genotype, Tx: therapie

Resultaten HCV behandeling

SVR, sustained virologic response; FU, follow-up
Nationale Hepatitisdag 2014

Knelpunten – project actief testen

Niet aangekomen in ziekenhuis N=17/81

- basisvoorwaarden niet rond: N=9
Ongecontroleerde psychiatrische problemen, dakloos, verzekering.
- controle over wel/niet therapie, angst voor leverschade, andere hoofdzaken, N=8

Niet in therapie gegaan: N=18/64

Geen indicatie: N=13

- HCC: N=1
- F0-F1 fibroscan / leverbiopt → N=12

‘Vast’ in diagnostiek: N=5

- andere ‘locatie’: N=2.
- co-morbiditeit: N=3 (F3: N=2, F1: N=1).

Knelpunten – project actief testen

Drop-out tijdens therapie: N=3

- F0-F1: N=2
- F3-F4: N=1.

Redenen:

- Andere 'hoofdzaken': N=3.
- Ongoing druggebruik: N=2
- Type opiaatsubstitutietherapie: methadon
- weinig sociale steun in therapie, geen vaste VPK / geen goede band met vaste VPK: N=3.

Oplossingen

1. Structuur van zorg → probleemeigenaar moet behandelaar zijn
2. Concurrent group treatment → andere methadonontvangers, medebewoners

Knelpunten verwacht sinds nieuwe therapie

Patient:

- Onbekendheid medicatie zorgverlener, andere patienten, motiverend?

Verslavingszorg:

- Bijwerkingen? Wat te verwachten?

Ziekenhuis:

- Arts → zorgen over resistentie?
- Kosten?

Winst te behalen met nieuwe therapie

Testen betekent mogelijk behandelen

- Leverbiopsie is uit, Fibroscan: meer ervaring, meer in gebruik
- Kortere therapieduur
- Toekomst: minder bijwerkingen

Verslavingszorg:

- In groepen behandelen?
- Mettertijd meer expertise op locatie?

Arts:

- Minder bijwerkingen
- Organisatie in verslavingszorg?

Take home message: HCV bij opiaatgebruikers

Behandeling?

Soms niet:

- Heterogene groep, heterogene zorgen
- Medisch inhoudelijk niet altijd nodig!

Indien wel:

Maak gebruik van:

- Bestaande logistiek van (verslavings)zorg
- Bestaand sociaal netwerk
- Groepseffect van behandeling
- Mogelijkheden van nieuwe therapie

Referenties

- RIVM LCI-richtlijn Hepatitis C, 2011
- Su et al. The impact of hepatitis C on work absence, productivity, and healthcare benefit costs. *Hepatology* 2010.
- Martin et al. Hepatitis C treatment for prevention among people who inject drugs: Modeling treatment scale-up in the age of direct-acting antivirals. *Hepatology* 2013.
- McDonald et al. What is the impact of a country-wide scale-up in antiviral therapy on the characteristics and sustained viral response rates of patients treated for hepatitis C? *J Hepatol.* 2014 Sep.
- Stein et al. Concurrent group treatment for hepatitis C: Implementation and outcomes in a methadone maintenance treatment program. *J Subst Abuse Treat* 2012.
- Brunner et al. Hepatitis C treatment for multimorbid patients with substance use disorder in a primary care-based integrated treatment centre: a retrospective analysis. *Eur J Gastroent Hepatol* 2013.
- Grady et al. Low incidence of reinfection with the hepatitis C virus following treatment in active drug users in Amsterdam. *Eur J of Gastroent* 2012.
- US Organ procurement and transplantation network, 2013
- Richtlijn Hepatitis C monoïnfectie. www.MDL.nl. 2011.